

INVĂȚĂTORUL

ORGANUL ASOCIAȚIILOR ÎNVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL,
BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ, REVISTĂ PEDAGOGICĂ
CĂ ȘOCIALĂ

Redacția: Cluj, Calea Reg. Ferdinand 89. — Administrația: Calea Dorobanților No. 66.

CUPRINSUL:

Salarizarea corpului didactic Em. Erimie
Învățătorii și revistele didactice Victor Lazăr
Semne bune * * *
Pentru propășirea poporului Ilarie Bejan
Lecție practică de Istorie * * *
Ce trebuie să înțelegem prin
civilizație G. Retezeanu

Lecție practică de gramatică * * *
O nouă instituțiune a învăță-
torilor G. Almășianu
Discuțiunea bugetului Ministerului de Instrucție
(Cuvântarea dlui A. Pora)

Cronică, înștiințări, posta administrației, etc.

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ
— REVISTĂ PEDAGOGICĂ SOCIALĂ. —

Administrator: EM. EREMIE

Apare la 1 și la 15 ale luni.

Redactor: MIHAIL DRAGOȘ

Redacția: Cluj - Cal. Reg. Ferdinand 89. — Administrația: Cal. Dorobanților No. 66. - Cluj.

Salarizarea Corpului didactic.

În Nrul trecut al revistei am amintit generalități cu privire la noua salarizare după curba Lalescu. Ne având știri pozitive am așteptat cu nerăbdare hotărârile comisiei bugetare, și suntem informați că la distribuția fondului de 500 milioane, corpul didactic al Țărei nu numai că nu a fost cel dintâiu satisfăcut, dar a fost chiar cel mai nedreptățit din toate categoriile de salariați. Iată cum: 1. Comisia bugetară a luat ca salar de bază nu suma obținută legal și cu multe frământări, din 1919, ci suma din 1916 care constituie o veche nedreptate a corpului didactic și care în urma rectificării din 1919, a devenit și nelegală. 2. Comisia bugetară n'a socotit gradațiile drept întregiri ale salariului de bază ci drept sporuri, contrar legii din 1864 care afirmă respicat că gradația face parte integrantă din salar. Aceste sporuri, variază între 50—250 lei pentru corpul didactic primar. O adâncă desamăgire și îngrijitoare nemulțumire a cuprins întreg corpul didactic de pe cuprinsul Țărei când a auzit ce situație i se pregătește tocmai atunci când cerea mai cu putere satisfacerea dreptății sale, când se aștepta că se va ținea seamă de legitimele lui cereri.

În urma acestor măsuri, s'au ținut în București mai multe adunări generale și un congres extraordinar; s'au făcut interpelări în Camera prin d. D. Toni, A. Pora; la Senat prin dl Ghibănescu; au avut loc consfătuiri între delegații corpului didactic și dl Dr. Angheliescu, ministru al instrucțiunii și comisia bugetară.

Congresul profesorilor ținut la 29 Martie cu delegați din toată țara, împuterniciți de precesele verbale semnate de 2259 profesori cari se declarau solidari cu orice hotărâre a acestui congres, chiar și cu aceia a părăsirii catedrelor, dacă se vor fi epuizat toate celelalte mijloace, a avut de luptat cu 2 curente puternice; unul care cerea imediata părăsire a catedrelor și altul care cerea o continuare a luptei, potrivit propunerilor Ministerului. Ministerul propusese anume:

1. Să se aștepte 3 luni până la constatarea excedențelor nouilor impozite, cari se nădăjduiesc suficiente pentru normalizarea cerută de corpul didactic;

2. Să se instituie o comisie care să concluzeze cu Ministerul Instrucțiunii, pentru îmbunătățirile cari se pot efectua în cadrul acestui minister, și cu comisia bugetară pentru normalizarea urmărită.

În urma acestor înțelegeri s'a cerut liniștirea spiritelor agitate și s'a cerut tuturor răbdare și încredere până când comisia va obține ceea ce nădăjduia, iar noul congres în care urmează să se comunice rezultatele obținute și să hotărască definitiv s'a fixat în luna August. Până la această dată comisiunea în continuu contact cu ministerul își îndeplinește mandatul primit.

Amintesc că frații colegi din județul Iași, întruniți în Congresul din 28 Mai a. c. discutând chestia salarizării conform curbei dlui T. Lalescu care a devenit atât de popular ca nume și atât de impopular corpului didactic din care face parte, au

votat următorul deziderat privitor la chestiunea sporului: „*Corpul învățătorilor respinge sporul precizat prin curba dlui Lalescu ca nedemn față de starea în care se găsesc învățătorii*“.

Congresul a mai aprobat următoarele deziderate:

1. Improprietărirea învățătorilor urbani ca și acelor dela sate.

2. Să se supună limitei de vârstă pe cei nou întrași.

Să se acorde prime de salar și locuință în natură pentru toți învățătorii așa cum s'a procedat cu ofițerii.

4. Să se înființeze depozite de alimente, care să vândă cu prețuri reduse învățătorilor prin intermediul asociației.

5. Cursurile pentru suplinitori și învățători să fie întocmite de stat.

6. Dreptul copiilor fiilor de învățători la pensia amânduror părinți, majorarea pensiilor în raport cu ultimul salar, dreptul de pensie după 30 ani de serviciu fără a se cere limita de vârstă.

7. Transferarea învățătorilor în cursul anului școlar să nu fie admisă.

Ca încheiere amintesc că pregătirea culturală și profesională ce-o avem, marele rol ce'l îndeplinim în Stat, munca istovitoare ce o depunem pentru înălțarea Neamului îndreptătesc și îndatoresc Statul să aibă pentru corpul didactic o deosebită sollicitudine așa cum a arătat pentru militari și magistrați.

La congresul din vară vom reveni asupra acestora.

E. Eremie.

Învățătorii și revistele didactice

E o plângere generală, *la noi*, a celor ce și-au luat sarcine de a publica revista didactice, că o parte prea mare a colegilor nu înțeleg importanța lor. Această neînțelegere se manifestă prin aceea că nu le abonează și, ceeace ar putea, nu colaborează la ele.*)

Plângerea aceasta e veche. Cestia mai bătrâni, cari am apucat perioadele didactice de acum patruzeci de ani și mai bine, știm de câte greutăți s'au lovit cei ce luau eroica hotărâre de-a „scoate“ câte o revistă pentru învățători. După câțiva ani de muncă încordată și de cheltuieli materiale, cari nu se mai înforceau în punga editorului, revista adormia în Domnul, precum adormiți erau încă și prea mulți dintre învățătorii, cărora se adresa.

Să nu ne mirăm însă prea mult de starea aceasta. La noi obligativitatea învățământului primar nu e veche ca de pildă în Prusia, unde regele Frideric Wilhelm I. a decretat-o încă din anul 1717. La noi e încă cel puțin de cincizeci la sută tot pe hârtie, parte din cauza că înțelegerea ei nu a fost urmată din partea statului și a societății de sprijinul necesar de jertfă, parte pentru că ni-au lipsit, temelii ei, învățătorii, în număr îndestulitor.

Cu toate acestea, numărul învățătorilor din învățământul primar e acum atât de mare, încât plângerea editorilor de reviste, că nu sunt sprijiniți, aruncă o lumină tristă asupra mentalității corpului didactic de astăzi...

Căutând prin biblioteca mea, am dat de lecția revistei „*Scoala Română*“, anul al III-lea

*) Într'unul din numerele viitoare voi arăta cum se poate colabora la o revistă pedagogică. V. L.

(1878/79), redactată de bunul și mai ales practicul pedagog român *Vasile Petri*. Acesta era din neam de grănițer dela Năsăud și fusese trimis la școala normală superioară din Praga. Reîntors, a fost, între altele, și profesor la școala normală de stat din Deva, pe timpul, când acolo se învăța și românește. A ajuns secretar al Comitetului grănițeresc, care administra școalele grănițerești din fostul regiment român de graniță, în sudul Transilvaniei. În aceasta calitate a scris *Instrucțiunile pentru învățătorii dela școalele grănițerești*, *Scriptologia*, adică metodică scris-cititului, precum și un *Abecedar* foarte apreciat. Eșind deacolo, a publicat excelenta revistă *Scoala Română* în curs de patru ani, apărând și în cincilea câteva numere. Apoi tipări și o foarte bună carte de citire (*Legendar*) pentru anul 3 și 4 de școală. Văzând, că cu *Scoala Română* nu reușește să câștige destul sprijin din partea învățătorilor, a publicat, timp de patru ani, *Scoala Practică*, care a dat, pe lângă multe lecțiuni practice și articole de interes pentru învățământ, și un *Plan de lecțiuni* împărțit pe treizeci de săptămâni, adică ceeace numim acum Programă analitică.

Nici cu *Scoala Practică* nu a izbutit să câștige pentru timp mai îndelungat sprijinul învățătorimii de atunci, cu toate că revista era cât se poate de potrivită cu gradul de cultură al învățătorilor.

În cursul celor nouă ani de redactare de reviste pedagogice, răposatul Petri a făcut adeseori apeluri, ca să fie sprijinit, — aceste apeluri s'au frânt însă de inerția celor pe cari li privia. În anul 1878 publică însă, în traducere, un articol scris de Dr. F. A. W. *Diesterweg*, vestit ca pe-

dagog și ca *luptător pedagogic*. În anul 1850, Diesterweg făcea aspre muștrări învățătorilor germani de-atunci, că nu sprijinesc revistele didactice. Intocmai cecece deplângea pedagogul român la 1878. Conving, că apelurile făcute de un Român către Români nu mișcă destul inima cititorului român, cum s'ar întâmpla auzind un glas strein, Petri a publicat articolul lui Diesterweg.

Au trecut de-atunci 45 ani. Să nu fi făcut noi oare, în direcția aceasta, nici un progres? Să credem, că da. Și dacă totuși credem, că e bine să reproducem o parte din articolul lui Diesterweg, o facem pentru că învățătorii obișnuți cu citirea revistelor didactice să aibă cât mai multe argumente, cu cari să convingă, pe ceice nu citesc, despre necesitatea abonării și citirii revistelor didactice.

Iacă ce zicea Diesterweg :

„Întâia problemă este de-a cunoaște și explica acest fapt (neinteresarea față de revistele didactice), a doua de-a-l delătura. Următoarele momente ne pot explica faptul :

„1. *Sărăcia multor învățători*. Ea este cunoscută și recunoscută de toți. Zi de zi, dela întâiu lanuării și până la sfârșitul lui Decembrie, ei nu mai scapă de grija cum să-și agonisească pâinea de toate zilele pentru soție, copii și pentru sine. Noi, cari suntem mai favorizați de soarte, abia ne putem închipui cât trebuie să fie de deprimătoare pentru spirit această stare nesfârșită de lucruri. Deplângem deci mult soarta acestor învățători și admitem, că puțin vor putea prisosi pentru cultura lor ; dar nimic ? nici măcar 15 groșițe*) pe an ? Este de necrezut. Lipsa de bani a învățătorilor explică reducerea speselor la ce este mai necesar, la un adevărat minim, dar *nu justifică totala lor neinteresare*. Tocmai omul apăsător de griji are mai multă trebuință de nutremânt spiritual. Cine simte aceasta trebuință, acela se va îngriji și de mijloacele necesare. Ce nu poate face unul singur, vor putea doi, trei sau patru. Ce este mai scump rămână la o parte.

„2. *Trândăvia spirituală, moleșirea totală, stupiditatea*. Aici judecata noastră este mai grea, mai aspră. Vorba e, că acela, care este chemat și ales pentru a lăși lumină și cultură, cade însuși în stupiditate, se îndestulește a meșteri ca un cârpaci și e mulțumit, dacă nu-l conturbă nimeni în trândăvia sa. Durere, că avem și membri de aceștia în corpul nostru didactic. Ei sau nu citesc nimic sau citesc romane și alte fleacuri, numai nu scrieri pedagogice. „Rușine și ocară pe capul aceluia, care e astfel !“ am zice, dacă nu am ști, cum se cresc până în ziua de astăzi viitorii învățători și că școalele noastre normale poartă în mare parte vina, dacă învățătorii sunt atât de nepăsători și stupizi. Negreșit, școalele normale nu pot face totul, nu pot delătura toate piedicile câte se pun în calea progresului ; una însă vor trebui să recunoască în tot cazul, și a-

nume că față de acei învățători, cari în praca vieții se arată îndolenți în privința intereselor culturale, ele nu și-au făcut datoria cum se cuvine.

„O altă cauză, că învățătorii nu citesc reviste pedagogice este

„3. *Credința, că nu mai au nevoie de altă învățătură*. Și la aceasta sunt de vină școalele normale*) cari predică neîncetat elevilor : Fiți mai mult *buni* decât învățați !“ Prin aceasta elevii aplicați spre trândăvie și aroganță se deprind de timpuriu a disprețui toată știința „lumească“. Ca cineva să poată lucra pentru „împărăția cerului“ — zic ei — nu se cere decât numai și numai credință „adevărată“. Știința multă slăbește corpul și face pe om infumurat. Astfel cugetă ei și nu văd, că dâștii sunt cei aroganți și infumurați. Ei caută cu un fel de sufisanță la ceice stăruesc pentru progres ; căci ei sunt cei „desăvârșiți“ căroră, precum zice poetul, nime nu le poate intra în voie. „Numai acela ne mulțumește, care stăruiește în înaintare“, zice însă acelaș poet.

„Învățătorii săraci ne însuflă *compătimitire*, cei trândavi *disgust*, aceștia din urmă *dispreț*. Nouă ne trebuie învățători capabili și cu stăruință pedagogică, dar nu dascăli de legea veche.

„In fine mai este o cauză, care face pe învățători să nu citească reviste didactice, anume :

„4. *Pozițiunea lor dependentă și lipsa de îndemn din partea superiorilor lor*. Mii de învățători își au privirile îndreptate mai mult la superiorii lor, decât la cauza proprie. „Ce dorește d-l inspector, d-l protopop, episcopul ?“ Iată întrebarea principală. Nici domniile aceștia, nu cer, sau și dacă cer, nu cer cu destulă energie, ca învățătorii să progreseze ca *învățători*, să-și lărgească orizontul cunoștințelor și să-și formeze o judecată proprie. Le place atârănarea lor, care de multe ori seamănă a minorenităte. Dacă învățătorii citesc ziare scrise de către bărbați independenți, cari și-au luat de problemă combaterea nevrăstniciei învățătorilor și mai ales a nevrăstniciei spirituale, care este mama atârănării, superiorii văd în aceasta o deprindere, care nu se potrivește cu scopurile și tensințele lor ; de aceea li și desmântă în tot modul dela lectura acestor foi „ațătoare“ sau li-o interzic deadreptul.

„Am mai putea adăoga și alte momente pentru a deslega enigma — dacă peste tot poate fi aici vorba de o enigmă. Ele ne îndica totodată și *mijloacele*, cu ajutorul căroră se poate înlătura răul amintit, anume :

„1. *Să conlucrăm cu toții, ca să se asigure învățătorilor un salariu convenabil și suficient*. Omul nu trăește numai cu pâine. Cecece a zis Goethe despre poetul Tiedge, „că ar avea mai bune idei, dacă ar trăi mai bine“, se poate aplica și la învățători. Acest trai mai bun se referă mai întâiu la partea fizică a vieții, apoi și la cea spirituală. Omul nu-și poate nutri spiritul până nu și-a săturat mai întâiu corpul. Când copiii sbează după

*) Groschen, în valoare de 25 bani, monedă germană dinaintea de 1871.

*) Diesterweg are în vedere școalele normale profesionale cele vechi

pâne, nu putem aștepta ca bietul părinte să facă jertfe pentru cultura spiritului; de aceea zicem ca Enric al IV-lea regele Franței: „Pentru fiecare învățător în toată Dumineca o găină în oală și o revistă nouă și nutritoare pe masă!” Găina îi va întări nu numai corpul, ci și inima, pentru că se vor sătura în același timp soția și copiii; revista va deștepta în el cugete salutare pentru educațiunea tinerimii.

„2. Să combatem stupiditatea, sufisanța și dependența colegilor, lucrând în aceluși timp pentru înaintarea lor în cultură. Sunt învățători, cari au simț și aplecare pentru câte lucruri în lume, numai pentru interesele breslei proprii nu. Aceasta nu se poate scuza. Dela învățător se cere înainte de toate inimă pentru chemarea sa și pentru colegi. Adevăratul învățător se simte solidar, cu colegii săi în privința educațiunii tinerimii, a culturii națiunii, de aceea se nevoiește, în tot modul a da colegilor sau a le ajuta ca să-și elupte înșiși ceea ce le trebuiește; ba învățătorii mai capabili și cu stare mai bună sunt datori chiar a se apropia către colegii lor mai lipsiți și a le promova cultura cu iubire frățească. Mijlocul cel mai bun pentru atingerea acestui scop este lectura și studiul foilor pedagogice. Mulți învățători cu inimă către chemarea lor nu înțeleg toate câte se scriu în revistele didactice; pentru ce să nu-i povățuiească învățătorul vecin, dacă e mai priceput?”

„Eacă un câmp larg pentru activitatea învățătorilor nobili și bravi! Numai „dascălul” infumurat de odinioară nu vrea să primească învățatură dela nime; numai aroganța pretinde, că toate le știe, toate le pricepe. Învățătorul de astăzi tinde a progresa neîncetat și spre scopul acesta primește cu mulțumită ajutorul, ce i-se dă. Este bine și frumos a vedea toate cu ochii săi pretutindeni. Literatura este o imensă mare. An de an, am putea zice zi de zi, se ivesc pe orizontul omenimii și în special pe terenul pedagogiei fenomene remarcabile, meteori, cari se perd iarăș, sau planete și stele descoperite de nou; cine să ne povățuească, cine să ne explice aceste lumi nouă?”

„Eacă scopul, eacă meritul foilor pedagogice! Afară de aceasta ele mai spun învățătorilor, ce au a face, ce au a spera, de ce au a se teme. Cine nu-și deschide la toate acestea urechia sa, spiritul său, acela nu trăiește în timpul de față, nu este omul timpului. Sunt bărbați, cari stau la înălțimea timpului și ne signalizează fenomenele apărute. Acești bărbați merită stima și mulțumita învățătorilor. Scopul lor e de-a înainta cauza comună. Ei scapă pe ceialaltii colegi de o muncă grea prin munca, la care se supun înșiși. Sau cugetă doară învățătorii, că nu e greu a scrie o revistă didactică? că este ușor a răsfoi toată literatura, a redacta manuscrisele colaboratorilor, a purta o corespondență întinsă? Sau cred, că toate acestea sunt lucruri plăcute? că se pot face fără devotament și iubire către cauză? Sau presupun, că cineva înființează reviste didactice din motive de câștig? Nu cunosc nici o revistă didactică, care

să aducă sau să fi adus cândva un profit, pe care redactorul să nu și-l fi putut agonisi cu mult mai ușor pe altă cale. Din contra, cele mai multe din foile noastre abia se susțin dintr'o zi într'alta ca vai de ele.

„Învățătorul cu inimă către chemarea sa, citind adevărurile acestea, va recunoaște, sperăm, că este de datoria sa a sprijini în tot felul, material și intelectual, în interesul propriu și al cauzei comune, redacțiunile acelor reviste, cari după convingerea lui promovează mai mult cauza școlară în general, interesele învățătorilor în special. Redacțiunile lucrează pentru el, el citească cel puțin revistele lor.”

Până acum din Diesterweg. Ceice au citit cele spuse de el, sigur că au ajuns la convingerea, că are deplină dreptate și — *mutatis mutandis* — multe se potrivesc și pentru astăzi.

Să sprijinim deci revistele noastre dascălești și indeosebi organul Asociațiunii. Căci el trebuie să ne dea o icoană vie și largă a tot ce se petrece pe terenul învățământului în Dacia superioară, unde sunt și vor fi și în viitor împrejurări deosebite de cele din trecut. Și să nu uităm un lucru: Organul Asociațiunii noastre trebuie să fie locul de întâlnire sufletească cât mai deasă a întregii dascălimi ardeleni și totodată tribuna de pe care să se valideze unitatea în aspirațiuni a breslei noastre.

Victor Lazăr.

Semne bune.

Un gest frumos al unor muncitori. În Oravița s'a instituit un comitet pentru a strânge fondurile necesare clădirii unui liceu.

În ultima ședință a acestui comitet primpretorul dr. Pavel Limba a comunicat că după stăruințele sale, muncitorii din Anina au hotărât să dea 1 la sută din salariul lor anual pentru zidirea liceului.

Dania aceasta, cari se ridică la frumoasa sumă de 1 milion lei, constituie un fapt care face cinste muncitorimei. O relevăm pentru că poate sluji de îndemn și de pildă.

Astăzi când afirmarea noastră ca națiune atârână de strălucirea și răspândirea culturii noastre, fapta muncitorilor din Anina înseamnă un prilej de înviore a nădejdelor noastre.

Tot pentru liceul din Oravița au donat câte 50.000 lei comunele Ciclova-Română și Steierdorf. Planurile noului liceu sunt gata și în curând este speranță că se va începe ridicarea lui.

Se cuvine se aducem cuvinte de laudă pentru toți acei intelectuali români din Oravița cari lucrează în scopul clădirii acestui liceu.

Este o pildă de inițiativă locală, care mai cu seamă astăzi, când Statul este în luptă cu atâtea greutăți, trebuie relevată pentru a stimula cât mai mult energiile și pornirile generoase atât de rari astăzi.

Pentru propășirea poporului

— Datoria învățătorimii prezente —

— Continuare —

II.

În cele premerse până acum am dovedit necesitatea imperativă a săvârșirii operei de ridicare a păturei țărănești, reclamată de interesele superioare naționale și de Stat, și am adus în legătură intimă chestia culturală și economică a poporului nostru, pentru că de fapt ele stau în strânsă și nedespărțită frățietate. În zadar vei voi să rezolvi una fără de cealaltă, căci te poticnești îndată.

„Vrei să te-apuci să ridici starea culturală; te lovești de starea economică: sărăcia nu vrea să știe de cultură. Vrei să te-apuci să ridici starea economică; te lovești de starea culturală: ignoranța crede că știe destul și pune vina pe noroc, de câte ori lucrul nu iese așa cum s'așteaptă; ignoranța nu se găsește niciodată vinovată.” (Sp. Popescu: Contribuție la munca pentru ridicarea poporului).

Iată-ne ajunși la răscruce, chiar dela început, neștiind precis, pe ce cale să apucăm, cum să începem și cum să ducem la îndeplinire măreața operă.

Ca unor pedagogi, ce pretindem a fi, ni s'ar impune o lucrare de jos în sus; să începem din școală, cu poporul mic de școlari, și să continuăm cu ei și după ce au ajuns în școala vieții, urmând calea normală a evoluției progresive. Necesitățile și spiritul timpului de azi, — care a apucat pe poporul nostru destul de nepregătit și întârziat, — pretinde a săvârși însă o muncă paralelă, îngrijindu-ne atât de proporul cel mic, cât și de cel mare. Trebuie să ne ocupăm în primul rând de necesitățile culturale, sociale și economice ale poporului în vârstă și paralel cu această acțiune vom face și educația în acest senz a școlariilor și anume:

Pe teren social cultural, înființarea caselor de cetii, a casei culturale, în fiecare comună, mi se pare lucrul cel mai însemnat și necesar de rezolvit. Având această casă, cu biblioteca ei bine selecționată și cu ziare și reviste potrivite pentru țărani, avem deja pusă piatra fundamentală a operei noastre și avem locul de convenire cel mai potrivit între țărani și conducătorii săi. Aici i se dă ocazie învățătorului a-și pune în lucrare întreg capitalul de cunoștințe și de destoinicie, sfătuind, lămurind, indemnând, conducând și controlând cu pricepere și bunăvoință pe săteni în toate direcțiunile.

Celor neinițiați în meșteșugul cititului și scrisului, — văzându-se în situația nefericită de a nu se putea împărtăși în mod nemijlocit de povața literii tipărite, — li se va trezi dorul de a-și însuși acest meșteșug, adică vor simți trebuința cursului de analfabeți. Cei cu însușiri muzicale mai iute vor putea fi strânși într'un cor, sau într'o trupă de diletanți pentru reprezentații teatrale. Aceste două lucruri din urmă sunt de mare importanță pentru educația poporului și o armă puternică în mână conducătorilor sătești

pentru disciplinarea și conducerea efectivă a poporului; căci e un fapt constatat, că pe popor numai pe calea sentimentelor îl poți conduce și governa în mod democratic — cu ușurință și cu rezultat bun. Dacă mai adăugăm, că și elementele cele mai slabe din popor, — cari n'au avut parte de instrucție școlară sau educație corespunzătoare și nu le place a cerceta biserica ca să se adape la izvorul învățăturilor morale și creștinești, — se simțesc atrase de plăcerea ce le-o procură o pretrecere frumoasă populară, unde morala, învățătura buna și sentimentele nobile, ce transpiră din piesa de teatru, poezii, cântări etc., li se furizează pe neștiute în mintea și inima lor nobilitându-le gândirea și simțirea, — putem prețui mai bine eficacitatea acestor mijloace.

Tot în cadrul activității desfășurate în sânul casei culturale intră și datoria de a sfătui și îmboldi pe țărani, să și cumpere și să citească gazete și cărți instructive și distractive, etc. În felul acesta vom ajunge să deprindem pe țărani a folosi cartea învățată în școală — și în viață, formând astfel o generație de țărani cărturari în înțelesul real al cuvântului. Rezultatele școlii, precum se ște, se cântăresc după măsura în care oamenii folosesc cartea adică învățătura în viața practică. Cei cari nu fac astfel se consideră de analfabeți deși cunosc elementele scris-cetitului.

O altă binefacere ce rezultă de aici este, ridicarea calității poporului, căci puterea, vrednicia și trăinicia unui popor mai mult atârnă dela calitatea, decât dela numărul său.

Aceste case culturale ajută și la nobilitarea vieții sociale a poporului, căci înlocuiesc în mare parte cârciumele din sat, unde oamenii se duc mai mult din necesitate, conduși de instinctul social, neavând alt loc mai bun de întâlnire și de distracție. Iată, deci, că această casă are și menirea de a fi un loc draguț de întâlnire și de distracție pentru oamenii dornici de viață socială, fără de care nu pot trăi și care totodată e menită a fi chiagul unei societăți nobile și unui mic cerc cultural sătesc, bază a unui cultural mai larg.

Lucrul cel mai potrivit e, să se înființeze această casă culturală în cadrul societății culturale „Astra”, creindu-se în fiecare comună câte-o agentură a acestei societăți.

Atârnă de însușirile conducătorilor din sat, ca această instituție să fie plină de viață și să devină izvorul tuturor lucrurilor bune și frumoase, menite a servi și a contribui la emanciparea socială și culturală a poporului dela sate.

Să luminăm acum problema organizării și ridicării economice a sătenilor noștri.

Aici se potrivește zicala: „Minte și bani”. Bani, har D-lui, au destui țărani, în vremea de

azi. Trebuie numai minte și trebuie căutată numai modalitatea de a pune în lucrare, spre binele obștesc multe capitaluri mici și mari, cari sunt rău întrebuințate sau zac nevalorizate prin șerparele și lăzile plugarilor. Trebuie organizație sistematică și aici: organizare prin tovărășii de tot soiul.

Socot de nimerit a cita părerea d-lui V. C. Osvadă, unul dintre cei mai destoinici și înțeleghători economiști ardeleni pe acest teren, care scria astfel:

„Grosul, țărâna neamului nostru, lipsită de busca și mijloacele învățaturii a rămas de dragul gției sau de nevoia vieții — credincioasă plugăritului. Și azi singură această clasă de plugari cinstiți ne oferă chiagul sănătos, din care cu timpul să se frământă pâinea trebuincioasă alimentării progresului nostru — ca neam.

„Ne dăm seama de situația defavorabilă în care ne ține lipsa organizației noastre sociale și economice — singure hotărâtoare în lupta de azi a popoarelor.

„Dar această conștiință apreciere trebuie să ne îndrume toate forțele în spre munca economică pe toate brezele afirmării sale. Plugăria să fie luminată și apoi ridicată la munca agriculturii industriale și comerciale.

„Meseriașii noștri să fie înarmați cu noi cunoștințe pentru ca să și cucerească loc în concurența ce li-se opune. Negustorii noștri să și potrivească muca de intermediari realelor trebuințe ale poporului nostru.

„Pentru săvârșirea acestei munci însă ni se impune o aleasă organizație economică, care apoi să slujască drept mijloc dezvoltării noastre culturale, politice și naționale.

„Această organizație, după credința mea nu o putem avea decât prin tovărășii la temelie cu cel mai larg și mai cinstit democratism și dragoste de frate!“ (Almanachul scriitorilor români din Ardeal. 1912).

Aceste păreri foarte juste al acestui fost apostol al tovărășiiilor în timpul d'nainte de războiu, merită să le încreștăm adânc în memorie.

Fundamentul și centrul de gravitație al organizației economice pentru țărâna, îmi pare a fi banca sătească ca tovărășie de credit, așezată pe cele mai largi principii umanitare-creștinești.

Din această temelie ca dintr'un pământ bogat, humos, pot să răsără și să se alimenteze toate celelalte însoțiri de folos obștesc, cari — dacă sunt organizate și conduse în spiritul curat al democrației și sincerității, cu muncă cinstită și fără preget, cu înțelepciune și cu adevărată dragoste de neam, — pot să aducă cu ele o adevărată renaștere și fericire în viața economică a satelor noastre — sub toate formele sale.

Dintre diferitele sisteme de astfel de bănci sătești, cel potrivit cu stările noastre îmi pare a fi băncile sistem Reiffeisen.

Ce minuni se pot realiza prin organizarea sistematică a unor astfel de bănci, și cât de mult poate influența în spre bine soarta unui popor, ni-o arată cartea d-lui I. Schiopul: „Chestiunea polonă“, în care zugrăvește lupta uriașă și plină

de succese admirabile a poporului polon din Posen (fosta provincie germană) în contra politicii de expropriere și germanizare a imperiului german. Dar ni-o arată și activitatea rodnică a băncilor sătești din vechiul Regat, întemeiate în cea mai mare parte de către învățători, la inițiativa și îndemnul regretatului Spiru Haret, fost ministru al instrucțiunii, și cu sprijinul efectiv al Statului.

Baia-Mare.

Ilarie Bejan

(Va urma).

sub-revizor școlar.

Lecție practică de Istorie.

Cl. II: Sobleschi și plăeșii“.

A) Pregătirea.

I. Ascultarea lecției vechi „Dumbrava-roșie“.

II. Idei aperceptive. Cu cine s'a bătut Ștefan cel Mare la Dumbrava roșie? (Poloni). De ce veniseră Polonii în țara lui? (s'o cuprindă). Ce li s'a întâmplat Polonilor? (au fost bătuți). Cine s'a luptat cu ei? (Moldovenii). În ce ascundeau domnitorii bogățiile lor? (cetăți). Știți voi ce este cetatea? (o clădire întărită). Ce este plaiul? (un loc pe poala munteului). Cum se numesc oamenii care locuiesc pe plaiu? (plăeși).

III. Astăzi vom vedea ce i s'a întâmplat unui rege al Polonilor din pricina unor plăeși. Ce vom face?

B) Formarea cunoștințelor — Concrete.

I. Pe drumul ce duce către cetatea Neamțu, pe la sfârșitul lunii Sept, 1688 se vedea o oaste mergând în neregulă etc. etc.

II. Ce se vedea venind către cetatea Neamțu? (oaste mare). Cum mergea această oaste? (în neregulă). De ce venea așa? (oștenii erau flămânzi și învinși. Cine era comandantul Polonilor? (regele Sobieschi). Ce-a zis el când a văzut cetatea? (s'o ia cu forța). Pentru ce? (să nu se întoarcă învinși acasă). Pe cine a trimis el în cetate? (pe un ofițer). Cu cine a vorbit ofițerul? (cu plăeșii). Ce făceau ei acolo? (păzeau cetatea). Ce-au răspuns ei? (Să-și vadă de treabă căci ei nu dau cetatea). Câți plăeși erau? (19). Dar armata polonă, cum era față de numărul plăeșilor? (mult mai mare etc.) La fel procedăm până la sfârșit.

b) cunoștințe abstracte.

I. Cine erau plăeșii? (străjerii cetății). Cine venise să cuprindă cetatea? Pentru ce voia el s'o cuprindă? (nu mai avea hrană). Cum a fost armata polonă față de plăeși? (numeroasă). Cum s'au luptat plăeșii? (cu curaj). Ce s'a întâmplat Polonilor? (au murit mulți). Ce-au vrut ei să facă Moldovenilor? (rău). Dar răul mai mare al cui a fost? (al Polonilor). Dacă ei au vrut să facă rău și li s'a întâmplat lor răul, ce putem spune despre cel ce face rău?

II. Rău faci, rău găsești! Altul să mai spună!

C) Aplicarea.

Ca cine trebuie să ne apărăm noi țara? (ca plăeșii). Pentru ce? (este țara noastră în care ne-am născut). Pentru lecția viitoare să știți să povestiți această lecție. Ce veți face?

Ce trebuie să înțelegem prin civilizație

Derivat din francezul „civil”, latină-cul „civilis”, verbul „civiliser” trebuia să aducă cu sine vorba „civilisation” care să arate acțiunea de a civiliza și starea unei națiuni civilizate. Cuvântul civilizație a fost introdus la noi nu de multă vreme, deoarece chiar în limba franceză, de unde noi l-am luat, apare la sfârșitul secolului al XVIII-a. Academia franceză l-a admis de-abia în 1798.

Azi, e foarte mult întrebuințat, deși ideea de civilizație a dintre cele mai complexe.

Pentru a ne da bine seama de ce este civilizație, trebuie să căutăm a prinde cele două sensuri diferite ale cuvântului, adică a-l înțelege în două feluri.

Littre, (Dictionnaire de la langue française,) în ceea ce privește sensul restrâns definește civilizația: „totalitatea opiniilor și moravurilor care rezultă din acțiunea reciprocă a artelor industriale, a religiei, a artelor frumoase și a științei”.

Ținând seama de acest înțeles putem vorbi despre civilizația greco-romană, a Chinezilor, a Eschimoșilor, civilizația engleză, română, arabă, etc.

Când, însă, ne servim de această vorbă ca să arătăm o stare opusă barbariei, chestia se complică. Ca să putem desface elementele constitutive ale civilizației, în sens larg, e nevoie să o analizăm din anumite puncte de vedere.

Din punct de vedere intelectual, știința fiind o parte integrantă a civilizației, se înțelege că starea civilizată implică oarecare cunoaștere a lucrurilor.

Cel care știe că pământul se învârtește împrejurul soarelui, e mai civilizat decât cel care crede contrarul. Tot astfel zicem și de cel ce ia chinină când are friguri față de cel ce se lasă să fie descântat.

Prin urmare, progresul civilizației e în raport direct cu acel al cunoștinței.

Al doilea element al civilizației e răspândirea primului element, adică a cunoștințelor, în masa poporului.

Aceste două elemente: extensiunea cunoștințelor prin știință și răspândirea acestora, trebuie pe cât se poate să meargă de — opotrivă, — ele, prin firea lor, ne fiind antagoniste.

În legătură cu progresul științei e progresul aplicării acesteia. „Cu cât omul e mai puțin sclavul lucrurilor, cu atât e mai civilizat”. (Charles Richet.)

Drumul de fier, imprimeria telegrafică, vaporul, microscopul, aeroplanul, etc. arată gradul de desrobire al omului față de lucruri, adică de robire a materiei.

Cum, însă, de aceste binefaceri ale științei ne putem folosi doar când înlăturăm cel mai mare rău omenesc — bolile, — o parte determinantă a progresului civilizației revine medicinei, chirurgiei, igieniei, fizicii și chimiei, etc.

Patogenia și terapeutică vor marca totdeauna civilizația unui popor.

În ceea ce privește arta, care e rolul ei în civilizație?

Putem spune categoric că în sine arta nu e un factor determinant al progresului civilizației, căci arta nu progresează. „Sunt schimbări dar nu-i progres în artă. Concepția frumuseții depinde de timpuri și locuri. Frumosul absolut e un non sens.” (Charles Richet.)

Artistul modern nu-i superior celui din alte vremi: cutare sculptor modern din Occident nu-i mai mare sculptor decât Phidias; cutare pictor român nu întrece pe Grigorescu, și tot așa scriitorul de azi pe Odobescu. Pe fiecare îl judecăm în timpul și locul operei create.

Transformările artei nu sunt etape progresive către o mai mare perfecție estetică, ci doar schimbări, — mode, — cari dovedesc că arta e nestabilă.

Știința își mărește câmpul progresând, arta și-l schimbă după capriciu.

Totuși, putem vorbi de progresul artei, dar, în acest caz, înțelegem puterea ei de a se răspândi în mulțime, de a deștepta dragostea și respectul poporului pentru ceea ce este frumos.

Deci numai difuziunea artei constituie un element de civilizație.

Ca rezultat al acestei răspândiri, atunci când arta are un fond moral, avem un alt element al civilizației: moralitatea. Totuși acest element nu e exclusiv, căci o societate intelectualizată poate fi inferioară din punct de vedere moral unei societăți anterioare sau viitoare. Dar în acest caz justiția — care constituie singură un progres moral — să nu fi fost atinsă. Dreptatea, libertatea, respectul drepturilor altuia, urbanitatea și polițetea sunt caracteristica civilizației.

Moralitatea e ca și arta, schimbătoare, vremelnică. E o modă.

Numai știința nu dă înapoi, ea singură cucerește zilnic. De aceea de omul de știință de azi putem spune cu certitudine, că știe mai mult ca cel de ieri.

În morală și în artă sunt regrese uimitoare. Totul e, însă, ca aceste schimbări ale moralei să fie cât mai de scurtă durată. Cu cât curentul de perversitate e puțin intens și mai de scurt timp, cu atât acea societate e mai sănătoasă, mai civilizată.

Dar revenim și susținem că atunci când oamenii de știință vor descoperi hănișoară, mijlocul utilizării căldurii solare și ca atare, Sahara ar fi transformată într-o imensă uzină, lumea aceluși timp, oricât de imorală ar fi, nu va putea opri pasul hotărât spre o mai mare civilizație față de cea de azi — progres nediscutat, datorit elitei intelectuale, singura, de altfel, care înseamnă calea spre mai bine.

Dacă punem problema invers, ajungem la acelaș rezultat: un secol în care nici o creație nu înfiorează mulțimea fermecându-i sufletul și deschizându-i orizonturi nouă; în care nici o descoperire, nici o invenție nu subjugă din forțele naturale înconjurătoare, spre a le pune în serviciul omenirii; dar în care n'ar fi divorțuri, certe conjugale, n'ar fi minciuni politice, nici presă venală, nu s'ar mai bate oamenii între ei, popoarele nu s'ar mai război și nici revoluții nu s'ar isca, ei bine, acest secol s'ar putea el oare numi secolul lui Pericles, sau ca să vorbim categoric: ar fi acest secol mai civilizat decât al XX-a? Desigur că nu. Căci veacul nostru cu tot cortegiul de războaie, de revoluții, de crize financiare, de surprize neplăcute și de mizerii, e veacul telegrafiei și telefonului fără fir, al aero și hidroplanului; e veacul anesteziacelor, al antisepticelor, al seroterapiei, al atenuării virusurilor; e veacul radiului și al dreptății.

* * *

Ideea de civilizație e, prin urmare, strâns legată de aceste diverse elemente. Cât privește civilizația viitorului Charles Richet hotărăște că ea trebuie să fie „Știință și Justiție”.

George Retezeanu.

Lecție practică la cl. III.

Obiectul: Gramatică.

Subiectul: Adjectivul și numărul Adjectivelor.

A) Pregătirea.

I. Asc. lecției vechi. Accentul grav.

II. Idei aperierte. Ce se numește propoziție? Ce se numește substantiv? Când un substantiv se zice că e la numărul singular? Dar la plural?

III. Anunțarea. Astăzi avem să învățăm mai departe la gramatică.

B) Formarea cunoștințelor.

a) Concrete.

I. Buni se numesc acei copii cari fac totul ce le spun părinții și domnul învățător? Părinții sau dl învățător iubesc sau urăsc pe acei copii ascultători? (ii iubesc). Copilul ascultător este iubit numai de părinți și de dl învățător? (este iubit de toți). Să spună unul frumos această propoziție? (Copilul ascultător este iubit de toți). Voi scrie această propoz. pe tablă. Dacă copilul ascultător este iubit de toți; atunci copii ascultători cum sunt? (sunt iubiți). Voi scrie și această propoz. pe tablă. Ce fel de miel este acela care sugă la 2 oi? (blând). Ce face dar mielul blând? (suge la 2 oi). Voi scrie și această propoziție pe tablă. Pe care tablă scriem cu creta? (pe tablă cea mare). Ce facem dar pe tablă cea mare? (Pe tablă cea mare scriem cu creta). Voi scrie și această propoz. la tablă. Pe care tăblițe mai scriem? (pe tăblițe mici). Cu ce scriem pe ele? (cu condeele). Deci ce facem pe tăblițele mici? (pe tăblițele mici

scriem cu condeele). Voi scrie și această propoziție pe tablă. Pe tablă se află scris:

1. Copilul *ascultător* este iubit de toți.
2. Copii *ascultători* sunt iubiți de toți.
3. Mielul *blând* sugă la 2 oi.
4. Pe tablă *mare* scriem cu creta.
5. Pe tăblițele *mici* scriem cu condeele.

II. Să cetească unul prima propoziție? De ce este propoziție? Care este substantivul în această propoz.? Cum este copilul? (ascultător). Ce arată vorba ascultător? (însușirea copilului). Ce fel de nume este substantivul copil? (de ființă). Atunci vorba ascultător a cui însușire o arată? (însușirea ființei copil). Tot ast fel se analizează și propozițiile următoare.

III. Ce arată deci vorba ascultător din propoz. I.? (însușirea ființei copil). Dar vorba ascultători din propoz. II.? (însușirile ființelor copii). Ce arată vorba blând din propoz. III.? Dar vorba mare din propoz. 4.? Ce arată vorba mici?

b) cunoștințe abstracte

I. și II. Ce-am spus că arată vorbele ascultător, ascultători, blând, mare și mici din propoz. de pe tablă? (însușirile ființelor sau lucrurilor).

III. Țineți minte! Vorbele care arată însușirile ființelor sau lucrurilor se numesc adjective? Cum se numesc vorbele care arată însușirile ființelor sau lucrurilor? Se numesc adjective?

I—II. Care este subț. în propoz.? În ce număr este acest substantiv? Ce am spus că arată vorba ascultător? Ce este dar vorba ascultător? La câți școlari vă gândiți voi când rostesc eu cuvântul ascultător? (la un singur copil). În ce număr este deci acest adjectiv? (singular). La fel procedez și cu analiza propozițiilor următoare.

III. În ce număr este substantivul copilul din propozițiunea I.? Dar adjectivul său? În ce număr este substantivul copil din propoz. II.? Dar adjectivul său? etc.

c) abstracte.

I. Dacă substantivul este la numărul singular, adjectivul la ce număr trebuie să se pună? Dar dacă substantivul este la numărul plural? (și adjectivul se pune tot la numărul plural).

III. Țineți minte! Adjectivul primește numărul substantivului pe lângă care stă. Dacă substantivul e în numărul singular, și adjectivul se pune tot în singular; dacă substantivul e în numărul plural și adjectivul se pune tot în numărul plural. Să spună unul ce se numește adjectiv? Altul să-mi spună ce am mai învățat despre adjectiv?

C) Aplicarea.

Să-mi spună unul o propoziție cu adjectivul la numărul singular? Altul să-mi spună o propoziție cu adjectivul la numărul plural. Deschideți cărțile de gramatică la pag. 22. Să cetească unul? Care sunt adjectivele? La ce număr sunt? Li se dă o temă pentru acasă, unde să aleagă adjectivele, împreună cu numărul lor.

O nouă instituțiune a învățătorilor.

Puterea de viață a unui individ se manifestă în valoarea lucrurilor ce le săvârșește și a lucrurilor ce le prestează. Un alt criteriu just de apreciere a individualității cuiva în împrejurări date nu poate exista. Trebuie socotită sosită vremea ca fapta să fie pusă mai presus și mai înainte de ori și ce.

Cele spuse cu referință la individ își au înțelesul și potriveala lor deosebită cu privire la grupările și asocierile indivizilor. „Asociația învățătorilor din Ardeal, Banat“, etc. Sîncă de la înființarea ei și-a dat seamă de importanța faptei prin care se pot stimula tot mai mult membrii ei, de a păși pe calea care duce la atingerea idealurilor ce le avem.

Rând pe rând, după puteri și împrejurări, au luat ființă instituțiuni, cari să dovedească și să arate punctul până unde a putut ajunge forța de organizare și de manifestare a tagmei noastre. Și a cunoaște și a ne da seamă, din când în când de jaceastă forță de manifestare a ei, e un lucru foarte folositor. Folositor din punct de vedere subiectiv a însăși tagmei și folositor din punct de vedere obiectiv pentru cei ce stau în afară de tagmă, pentru marea opinie publică.

Orice om, când ajunge la realizarea unei dorinți, a unui scop, pentru care a muncit și s'a trudit mult ca să-l vadă înfiripat, atunci se oprește puțin și se socotește. Trece în revistă energia depusă pentru înfruntarea greutăților ce au stat de-a curmezișul dorinței lui și și dă seamă de folosul și de binele social pe care trebuie să-l promoveze fapta lui. Și, pornind din acest criteriu de judecată își dă seamă de valoarea lui proprie și cu aceasta de lucrurile ce-i în stare să le înfăptuiască. Cu cât greutățile de biruit au fost mai mari și cu cât frământările suferite au fost mai grele și mai ignorate de alții, — văzându-și ținta ajunsă — cu atât încrederea în puterile sale proprii va fi mai mare, ba va crește mereu potrivit nouilor încercări ce le va face pentru a izbuti în ceva.

În acest senz își are înțelesul său adevărat și folosul obiectiv al tagmei dascălești, când de câte ori i-se dă ocaziunea să vadă câte o interprimare a sa încununată de succes e în măsură a se cântări pe sine însuși, a-și întări încrederea în puterile de cari dispune.

Sub raport obiectiv, societatea, opinia publică binevoitoare la rândul ei, iarăși va ști să aprecieze eforturile făcute și valoarea în bine a lucrului săvârșit pentru binele public și astfel tagma va câștiga în prestigiul și demnitatea sa.

Aceste sunt ideile ce ne-au venit în minte, când stăm în fața deschiderii „*Librăriei Băncii Învățătorilor*“. De patru ani de zile membrii „Asociației“ au mai avut în câteva rânduri mo-

mente de satisfacție și înălțare sufletească. Am văzut ridicându-se prin munca colectivă a membrilor câteva instituțiuni, de bază pentru întărirea rândurilor și solidarității noastre. Avem instituțiuni, cari prin sprijinul cel' dau fac un serviciu imens, — date fiind împrejurările de față — membrilor corpului didactic. Instituțiunea, ce-și ia avântul spre viață acum, e tocmai bine venită spre a complecta seria de instituțiuni ce le avem și a servi de bază la altele noi. O librărie a învățătorilor în Cluj deschide perspective de o îmbunătățire și întărire sufletească a învățătorilor pe cari în momentele de față încă nu le putem aprecia. Ea trebuie să devină cu încetul izvorul de unde învățătorul își va putea procura mai ieftin și mai cu ușurință hrana sufletească trebuincioasă. Prin puterile și interesul nostru al tuturor vom face, ca această *Librărie* să devie un nesecat isvor al cărților ce sunt așteptate cu afăta sete de lumea dascălilor noștri. Librăria va fi un depozit special al cărților și manualelor pe cari le reclamă școala noastră primară.

Prin ceea ce se face astăzi, învățătorimea din aceste părți a ajuns să-și vadă realizat un vechi vis al ei, anume să aibă o *librărie* proprie. Deschiderea acestei noi instituțiuni învățătorești poate fi privită ca un important inel în lanțul de fapte de cari învățătorimea de câțiva ani încoace a început să dea dovezi și pe cari le vom conșinua pentru a ne putea apropia tot mai mult de idealul ce-l urmărim, acela de a face din învățătorul român un factor important al vieții sociale și de stat sub toate raporturile, iar prin învățător a ridica școala poporului pe piedestalul mult așteptat.

În altă ordine de idei, noua instituție ce ia astăzi ființă e dovada cea mai eloquentă de ce a putut să producă într'un interval de timp scurt „*Banca Învățătorilor*“. De aci scoatem învățătura prețioasă că o instituțiune o face pe cealaltă, numai membrii să lucreze cu cel și să fie gata totdeauna a-și arăta sollicitudinea lor în problemele ce ni se impun pentru propășirea noastră.

Dee bunul Dumnezeu ca deschiderea „*Librăriei Băncii Învățătorilor*“ să fie un nou imbold de muncă și interes pentru toți aceia cari și până acum au muncit cu zor pentru propășirea trebilor ce privesc obștea dascălească și sperăm ca succesul muncii unora în cele din urmă să scoată din letargie și indiferentism și pe aceia cari până acuma au fost personificarea neinteresului, așteptând să li se dea toate de-a gata. Credem, că în cele din urmă și aceștia vor socoti că trebuie să-și îndeplinească obligațiunile față de instituțiunile ce ocrotesc interesele generale.

G. Almdășianu
învățător.

Discuțiunea bugetului Ministerului Instrucțiunii publice.

— Cuvântarea dlui A. Pora, deputat —

La discuția generală asupra bugetului pe 1923 colegul nostru Dl A. Pora, deputat, a rostit următoarele:

D-le președinte, d-lor deduțați, îmi pare bine că în bună parte sarcina pe care am avut-o mi-a ușurat-o d. coleg Toni. Eu mă voiu mărgini să amintesc numai câteva lucruri, de aceeași natură, pe cari le-a expus colegul meu, dar referindu-mă mai ales la situațiunea culturală din Transilvania.

D-lor, este incontestabil, că în situațiunea de astăzi trebuie ca tendința Statului să fie a face accesibilă cultura în masele largi ale poporului. Este o necesitate a timpului ca astăzi, când atâtea frământări sunt și agită masele și alcătuirea întregii vieți de Stat, să fie astfel ca cultura să se prezinte ca o forță preponderentă, care să poate să niveleze diferitele curente, și ea, ca și o mamă bună, să aducă la realitate pe toți cei cari a fost stânjențiți în drumul lor. În această privință, singură cultura este capabilă ca să niveleze tendințele divergente cari se manifestă astăzi.

Ea mă voiu mărgini numai asupra bugetului care se prezintă din partea ministerului de instrucție; căci aci simt că aș avea ceva de spus și cunosc mai bine chestiunea aceasta decât celelalte. De aceea nu voiu face amintiri cu privire la celelalte chestiuni cuprinse în buget și cari de sigur vor fi desbătute de alți colegi cu mai multă competență.

Mai înainte de toate însă, țin să atrag toată atențiunea, că trebuiește făcut tot ce este cu putință, ca cultura să fie accesibilă în straturile cât mai largi ale poporului nostru. De aceea, îmi pare bine, că noua Constituțiune, votată ieri, aduce un nou amendament asupra articolului cu privire la învățământul primar, spunându-se că Statul, comunele și județele vor trebui să dea tot ajutorul lor, ca să se susțină copiii lipsiți de mijloace, pentru ca să poată urma cel puțin școala primară. Aceasta este o avansare față de trecut și este însăși o manifestare a timpului prin care trecem, când chiar și Parlamentul țării vine și adaugă acest alineat, că Statul nu are numai dreptul ca să ceară dela locuitorii acestei țări anumite poveri, ci este dator totdeauna să ajute populațiunea acestei țări, în primul rând în ce privește cultura. Aș vrea ca această nouă adăugire, făcută prin Constituțiunea votată, să fie interpretată în sensul cel mai larg, așa cum trebuie să fie, ca să se prevadă în toate bugetele comunelor, județelor, și ale Statului mai ales, sume necesare pentru răspândirea culturii.

Dar chiar în legătură cu această adăugire făcută la Constituțiune, mie mi se pare că nu este o conexiune destul de pronunțată în această privință, când văd că în bugetul instrucțiunii se

prevede numai 1,500.000 lei pentru ajutorarea copiilor cari sunt lipsiți de mijloace. Eu nu știu care este situațiunea în vechiul regat, dar știu că în Transilvania există un bun procent, de cel puțin de 25—30 la sută de copii cari nu pot să urmeze cursurile școlii primare, de oarece părinții lor nu au cu ce să-i îmbrace.

De sigur că, în acest caz, ar trebui să intervină Statul și să hotărască, ca județele, comunele, să aibă obligațiunea de a veni în ajutorul acestora, să se prevadă categoric obligațiunea acestei ajutorări a copiilor lipsiți de mijloace, ca ei să poată să cerceze cursurile școlii primare cel puțin, ca astfel să putem face ca să se împuțineze numărul analfabeților atât de mare pe care îl avem astăzi.

Din acest punct de vedere mie mi se pare că această sumă, care este prevăzută în buget este prea mică pentru a fi suficientă pentru ajutorarea acestor copii lipsiți de mijloace.

Cu privire la acest punct, dacă am putea găsi și alte mijloace ca să se distribuie o sumă mai mare pentru ajutorarea acestui buget cred că ar fi un lucru foarte bun.

D-lor, cultura după părere mea, cred că o putem face momentan accesibilă prin mai multe mijloace:

Mai întâiu prin formarea numărului necesar de învățători, dar acest lucru nu-l mai ating de oarece ați văzut din discuțiunea urmată și din cele cuprinse în buget că se prevede înființarea încă a 2000 de posturi de învățători. Acest număr este un coeficient care raportat la totalitatea absolvenților de școli normale ne poate face să spunem, că în această privință bugetul și-a făcut datoria.

Mai este, d-lor, acum o chestiune, aceea cu privire la localurile de școală și la construcțiuni de școală. În această privință, în buget, sunt prevăzute 200 de milioane pentru construcțiuni, dar această sumă mie mi se pare că se referă la tot felul de clădiri de care are nevoie viața noastră de Stat și atunci aș vrea să știu la ce sumă...

D. Dr. C. Anghelescu, ministrul instrucțiunii: Pentru școli numai s'a dat 200 milioane, în afară de sumele prevăzute în buget.

D. Andrei Pora: Dar, d-lor, atunci când s'a făcut față necesităților învățământului ca să se formeze învățători, mie mi se pare că s'a uitat un lucru și anume s'a uitat să ne ocupăm de grădinele de copii. Eu nu văd în buget prevăzuta înființarea grădinelor de copii.

D. Dr. C. Anghelescu, ministrul instrucțiunii: Sunt trecute în bugetul detaliat.

D. Andrei Pora: În bugetul detaliat se poate, nu l-am văzut.

Mi pomenesc că suma prevăzută în buget

pentru înființarea de biblioteci iarăși mi se pare prea mică față cu marile necesități de a se răs-pândi cartea.

D. Dr. C. Anghelescu, ministrul instrucțiunii: Imi dați voie să vă răspund? Anul trecut am înființat o mie de biblioteci școlare și peste 500 biblioteci pedagogice, de cari vorbea adineauri d. Ţoni, lucru care nu s'a mai întâmplat până acum. Anul acesta se vor înființa alte o mie de biblioteci școlare (aplause prelungite).

D. Andrei Pora: Am luat act cu vie satisfacțiune de dispozițiunile bugetului care prevăd un spor de leafă de 50% pentru învățătorii și profesorii cari vor funcționa în județele mărginașe. Această aplicare care se va da în cursul gestiunii ce vine, este o veche dorință a corpului didactic, din Transilvania în special, și mulțumesc d-lui ministru că a fost așa de bun de nu a uitat această mare problemă și i-a dat vieță în cursul acestui buget.

Rugăm însă să binevoiască a ține seamă că în aceste județe mărginașe acest spor la leafă să se dea nu numai pentru acei învățători sau profesori cari vor merge din vechiul regat în acele județe mărginașe, ci să se aplice deopotrivă tuturor, fără deosebire și învățătorilor și profesorilor cari funcționează în prezent în acea regiune.

D. Dr. C. Anghelescu, ministrul instrucțiunii: D-voastră susțineți să li se dea și celor din localitate?

D. Andrei Pora: Da, când se va aplica acel spor, să dea la toată lumea fără deosebire.

D. Dr. C. Anghelescu, ministrul instrucțiunii: Vom discuta această chestiune.

D. Andrei Pora: Acestea am avut să le mai adaug la cele spuse de d. Ţoni și declar că la timpul său voiu vota acest buget.

Cronica.

Fixarea datei congresului învățătoresc. *In ședința din 7 Iunie a. c. comitetul central al „Asociației Învățătorilor din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș” a hotărât definitiv ținerea congresului învățătoresc din acest an în zilele de 5, 6 și 7 August în Arad. Ordinea de zi va fi publicată la timpul său în revista „Învățătorul” și în ziare.*

Congresul Asociației generale a corpului didactic primar din România. *Asociația generală a corpului didactic primar din România își va ține congresul său anual în Focșani în zilele de 14 și 15 Iulie a. c. cu un program foarte bogat, ocupându-se de chestiuni de un interes arzător pentru învățătorime. Din secțiile județene sunt rugați a participa cât mai mulți reprezentanți.*

Înștiințare către abonați.

Nrul present al revistei nu s'a expediat acelor cari nu și-au achitat abon. pe 1921.

Pe viitor se va trimite numai acelor cari și-au achitat abon. în total și pe 1922 și 1923.

Restanțierii cari au fost admoniați și n'au plătit până acuma în urma decisiunii Comitetului de redacție se vor înprocesa.

Suntem informați că la unii dni casari ai secțiilor de plasă și județene precum și la unele Revizorate școlare sunt abonamente incasate și netrimise. Rugăm ca aceste sume să se trimită de urgență la destinație.

Posta Administrației.

Sft. George. Ministerul Instrucțiunii a fixat în 2/VI. a. l. c. următoarele taxe școlare pentru examinarea elevilor particulari, peste taxele actuale pentru clasele primare: 300 lei pentru o singură clasă și 600 lei pentru 7 sau mai multe clase. Pentru cursul secundar 500 lei pentru cursul inferior și 800 lei pentru cursul superior; 150 lei pentru examenele de corecție și 100 lei pentru examenele de diferență.

I. S. Săcel. Localitățile cu posturi vacante vor apărea cât de curând în „Monitorul Oficial” acolo veți afla când cum și unde să petiționați.

Dlul Abonat cu condiții. Abonarea D-voastră cu condiția de a vă publica tot ce scrieți, nu o putem accepta deși avem mare nevoie de material. Puneți-vă în locul comitetului de redacție, raționați din nou și ne comunicați dacă vă mențineți hotărârea.

Xa-Xa. Redacția își rezervă dreptul de a publica și extrase sau rezumate din articolele trimise prin urmare nu vă mire faptul că nu vă mai recunoșteți articolul; fapt e că ideea — simburile a fost bun.

Târnăveanul. Abatere dela orarul aprobat fără consimțământul Rev. școlar nu se poate. Dați să satisfăcut regulamentului intern al școlael, cel vinovat își va lua pedeapsa.

I. F. Bicaz. Firma de bănci școlare sistem „Bernhardt” era în Brașov, dacă azi mai există sau nu această firmă, nu știni. Interesați-vă.

In abonament pe 1923.

Elena Cadar Cătălul-ung., Petru Băian Nierau, Rozalia Sorau Jidani 75 lei, Mih. German Ghirbom 60 lei, Remus Budo Halmen, Marioare Opreșă Lupeni, Ion Costa Taut, Lucreția Anderco Ilba, Traian Bretoi Oieșdea, George Părău Hațeg, Ion Moldovan Hațeg, Alexandru Bontașiu Hațeg, Valeria Păcurar Hațeg, Emilia Lungu Hațeg, Simion Campean Bautocul Inf. (1922), Samuil Sipos Hotogel, Ion Condea, S. Petru, Gh. Bota Zăicani, Ion Muntean S. Petru, Ion Văcla Soncuta-mare, Școala de stat No. 3 Satulung câte 50 lei.

Maria Zeucara Subcetate 25 lei.

„Banca Invățătorilor“

Către Domnii acționari ai „Băncii Invățătorilor“ Societate Anonima, Cluj.

In conformitate cu §-ul 5 din statutele Băncii Invățătorilor s. a. Cluj, rugăm pe această cale pentru a doua oară pe următorii Domnii acționari să-și achite cu reînțoarcerea postei restanța din Capitalul subscris la „Banca Invățătorilor“ s. a. Cluj.

Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acții	Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acții
1	Cahan Izidor, Gilău	900.—	4	207	Silviu Glava, Șesuri	225.—	1
4	Iancovicii Nicolae, Sibiu	1000.—	5	208	Ioan Fodor, Curechiu	225.—	1
12	Stefu Ersilia, Arad	225.—	1	209	Ioan Oancea, Zadrapti	225.—	1
13	Lipovan Maria, Arad	225.—	1	210	Radu Draia, Criștiur	225.—	1
14	Nedelcu Maria, Arad	225.—	1	211	Azarie Circo, București	450.—	2
16	Barna Florica, Arad	225.—	1	216	Ioan Rusan, Ohaba	225.—	1
17	Timiș Elena, Borșa-Maramureș	100.—	1	217	Ioan A. Damian, Roșia de secăș	1125.—	5
28	Ioan Roșca, Rogojel	225.—	1	219	Corneliu Vodă, Buteni	1125.—	5
75	Ilie Voștinar, Boroș-Ineu	222.—	1	220	Vasiliu Drincu, Buteni	225.—	1
77	Pavel Palfi, Boroș-Ineu	225.—	1	221	Alice Koczka, Buteni	675.—	3
82	Dr. Partenie Barbu, Cluj	1500.—	10	222	Mihailu Mihuti, Chisindia	675.—	3
88	Francisc Mihály, Nădrag	225.—	1	223	Nicolaie Peia, Chisindia	575.—	3
89	Iulian Pagubă, Socodor	225.—	1	224	Petru Perva, Buteni	225.—	1
91	Ioan Caba, Socodor	225.—	1	225	Nicolaie Sirca, Joia-Mare	125.—	1
92	Cornel Mureșan, Socodor	225.—	1	231	Ioan Cosma, Buteni	225.—	1
93	Brutus Gombos, Socodor	225.—	1	233	Alexandru Tiboc, Budus	225.—	1
96	Nicolae Lupu, Sebeșulsăseșc	600.—	3	235	Alexandru Negrea, Ruștiur	50.—	1
97	Ioan Vulcușin, Șepeșulsăseșc	400.—	2	238	Martin Takács, Tg.-Mureș	225.—	1
119	Nagy Árpád, Ormenis	175.—	1	236	Nicolae Janul, Șieul-Mare	50.—	1
120	Osváth Anna, Ormenis	350.—	2	239	Maria Bodo, Tg.-Mureș	175.—	1
121	Török Ferenc, Ormenis	175.—	1	241	Stefan Györi, Tg.-Mureș	175.—	1
122	Iorgu Anton, Sighișoara	350.—	2	242	Maria Gherasim, Tg.-Mureș	175.—	1
125	Petru Poenariu, Mericina	200.—	1	245	Ioan Moldovan, Tg.-Mureș	175.—	1
131	Vasile Bucșa, Zlatna	400.—	2	246	Augustin Chifor, Tg.-Mureș	225.—	1
136	Aurora Sangeorzan, Belin	200.—	1	252	Nicolae Crețu, Rășinari	450.—	2
137	Constantin Dedi, Belin	200.—	1	253	Bucur Sasu, Rășinari	450.—	2
138	Aurelia Borcoman, Cohalm	225.—	1	265	Nicolae I. Suci, Tg.-Mureș	200.—	1
139	Nagy Géza, Belin	225.—	1	269	Const. Trifa, Certege	225.—	1
140	Pál Tivadar, Belin	225.—	1	271	Sabin Ioanette, Bistra	450.—	2
141	Kis György Jenő, Belin	225.—	1	276	Ioan Stroia, Dămbău	450.—	2
142	Tana Jolán, Belin	225.—	1	277	Iuliu Pop, Cucerdea-Română	350.—	2
144	Ioan Crișan, Păncota	225.—	1	278	Teodor Petri, Hundorf	900.—	4
150	Efrem Moldovan, Pecica	875.—	5	281	Mihailă Socaci, Bachnea	150.—	1
151	Gheorghe Imbroane, Pecica	200.—	1	291	Ioan Tanase, Sibiu	225.—	1
154	Dimitrie Tigu, Pecica	200.—	1	299	Aurel Borțan, Slimnic	225.—	1
156	Petre Dan, Sighișoara	225.—	1	301	Vasile Mihu, Poclaca	225.—	1
159	Emanuel Scrobote, Zlatna	1250.—	10	302	Ioan Neagu, Poclaca	225.—	1
173	Ioan Lugojan, Nădlac	450.—	2	305	Corn. Blaș, Bandul de Câmpie	350.—	2
174	Gheorghe Petroviu, Nădlac	450.—	2	313	Alexandru Mureșan, Teolțiu	450.—	2
176	Gheorghe Precopaș, Nădlac	225.—	1	314	Aurel Bugnariu, Petrihaza	250.—	4
179	Zacheiu Borcoman, Cohalm	1125.—	5	315	Ioan Mureșan, Salatin	700.—	4
187	Damin Margit, Cluj	200.—	1	320	Simion Pop, Hășdate	450.—	2
189	Alexandru Ghiurușan Jimborul-mare	225.—	1	321	Virgil Pop, Gherla	300.—	4
190	Ioan Fechete, Zutor	225.—	1	335	Gherassin Sicoe, Sohodol	1125.—	5
201	Petru Incicău, Baia de Criș	225.—	1	337	Alexandru Pinte, Schiopi	225.—	1
205	Ioan Micu, Baia de Criș	225.—	1	340	Petru Tomoroagă, Borgotilia	150.—	1
				341	Ioan Huiu, Siria	225.—	1

Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acții	Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acții
343	Ioan Toaniță, Siria	225.—	1	533	Ioan Cocan, Mândra	225.—	1
347	Florica L. Prunduș, Dej	900.—	4	540	Laurențiu Popa, Comăna de jos	225.—	1
348	Ioan Bacociu, Dej	450.—	2	542	Adrian Udriște, Oprea Cârțișoara	225.—	1
349	Gregoriu Neamțu, Dej	900.—	5	543	Gheorghge Turdean, Dejani	225.—	1
350	Adela Baló, Dej	225.—	1	544	Daniilă Tețiu, Săsciori	225.—	1
351	Samuil Abraham, Dej	225.—	1	546	Valeriu Recean, Vaida-Recea	225.—	1
353	Nicolae Chifor, Dej	900.—	4	547	Ariton Zăgan	225.—	1
354	Mihailă Echim, Monor	2000.—	10	548	Vlase Iaru	225.—	1
355	Victor Șuteu, Monor	300.—	3	549	Ilie Farago	225.—	1
365	Ioan Anderco, Tuň	100.—	1	550	Izidor Cerghit, Sebeș,	225.—	1
370	Vasile Timbuș, Zălau	450.—	2	551	Galacteon Ganea, Savăstreni	225.—	1
373	Petru Brudașcă, Poeni	300.—	4	552	Zachiu Filip, Iași jud. Făgăraș	225.—	1
374	Gheorghge Daniilă, Botiz	450.—	2	554	Ilie Secheli, Voivodenii mici	450.—	2
377	Petru Nagy, Lipoveni	900.—	4	555	Virgil Iosif, Galați jud. Făgăraș	200.—	1
378	Iacob German, Bicsad	2250.—	10	556	Iacob Druga Ludișor	200.—	1
379	Eliza Gr. Ionescu, Sătmar	450.—	2	557	Sofron Popa	200.—	1
381	Ioan Furcsik, Soconzál	450.—	2	558	Georghge Todorache, Holbav	225.—	1
382	Iuliu Fanea, Trip	450.—	2	560	Axente Judele, Hărseni	225.—	1
383	Demetriu Mureșan, Osvarău	450.—	2	567	Vasilie Jurca, Drăguș	225.—	1
384	Mihaiu Finta, Gherța mică	1350.—	6	568	Nicolae Tiutiurca, Beclean	200.—	1
385	Ioan Ieremiaș, Sătmar	1350.—	6	569	Moise Bărsan,	200.—	1
388	Ioan Harsfalvi, Viile Sătmarului	225.—	1	570	Galacteon Bica, Sâmbăta de sus	200.—	1
389	Gavril Kovács, Viile Sătmarului	225.—	1	571	Vicențiu Ștefan	200.—	1
392	Ileana Flontaș, Viile Sătmarului	225.—	1	572	Dionisiu Popa, Mărgineni	200.—	1
393	Iuliu Kalik, Viile Sătmarului	225.—	1	575	George Pop, Mărgineni	200.—	1
395	George Zah, Viile Sătmarului	250.—	2	581	Victor Mardan, Sâmbăta de sus	200.—	1
398	Alexandru Flontaș, Ilba	200.—	1	582	Leonte Tauș, Tântari	200.—	1
401	Mihaiu Ziber, Borlești	350.—	2	588	A. Comșa, Comăna de sus	200.—	1
416	Ioan Ghișe, Poiana	225.—	1	589	Vichentie Vlad, Tohanul vechiu	225.—	1
419	Romul Nicola, Gârbova	450.—	2	590	Ioan Pușcariu, Poiana Mărului	225.—	1
425	Ioan Nicoară, Sina	225.—	1	599	Ioan Tămășescu, Tohanul nou	225.—	1
426	Dumitru Ivan, Apoldul de jos	450.—	2	600	Traian Ripescu	225.—	1
431	Ioan Freicu, Cacova	350.—	2	602	Emil Reit, Bran	225.—	1
468	Gheorghge Păcurar, Tilișca	225.—	1	604	Eugen Babeș, Sohodci	225.—	1
469	Ana Miclăușiu, Tilișca	225.—	1	605	Gheorghge Spărchez, Șirnea	225.—	1
477	Elisaveta Rusu, Aciliu	225.—	1	608	I. Berbece, Moeciul de jos-Cheia	225.—	1
479	Petru Cristea, Cacova	225.—	1	613	Moise Ciurea, Fundata	225.—	1
480	Nicolae Simian, Orlat	225.—	1	617	Radu Georgescu, Vistea Infer.	225.—	1
482	Oprea Jogărean, Orlat	50.—	1	619	Ioan Huiu, Găinari	225.—	1
484	Dionisie Dancea, Gurarău	450.—	2	622	G. Clinciu, Moeciul de sus	200.—	1
485	Floriu Manta	450.—	2	630	Nicolae Băcilă, Ucea de jos	400.—	2
486	Nicolae Hanzu	450.—	2	631	Gheorghge Bobanga	400.—	2
487	Ilie Arsenie	450.—	2	633	Ștefan Kiritzescu, București	450.—	2
495	Augustiu Tămas, Orosfaia	225.—	1	642	G. Clinciu, Moeciul de sus	200.—	1
498	Leon Maior, Blaj	4000.—	20	647	Vasile Cucu, Mădăraș	400.—	2
499	N. David, Presaca de Secaș	4500.—	20	650	Nicolae Szilágyi, Petea	250.—	2
501	Nicolae Frățilă, Tiur	1125.—	5	651	Ianiga Vincéné, Sătmar	450.—	2
508	O. Lupescu, Borgo Prund	225.—	1	655	Iosif Nistor, Crucișor	900.—	4
510	Simion Pahone,	225.—	1	656	Petru Stopeiu, Medieșul aurit	800.—	4
518	Solomon Cotta, Tulgheș,	900.—	4	660	Dumitru Oana, Pianul de sus	2250.—	10
520	Tedor Branea	50.—	1	662	Alexandru Duvlea, Sebeșel	450.—	10
522	Ioan Cocișiu, Vad	200.—	1	663	Aron Răurean, Laz	450.—	2
521	Maria Branea, Tulghes	50.—	1	665	Simion Romonțean Pianul de sus	225.—	1
530	Ambroziu Dafin, Feldioara	225.—	1	666	Gregor Badilă, Deal	450.—	2
527	Nicolae Bologa, Făgăraș	50.—	1	667	Teodor Ciuchendea, Sugag	225.—	1
531	P. Tarcea, Streja Cârțișoara	225.—	1	670	Nicolae Stoica, Strugariu	450.—	2
532	Valeriu Boriga	225.—	1	678	Ioan Popoviciu, Harmadia	678.—	1
				679	Simion Ionașiu, Margina	225.—	1
				680	Ioan Popescu, Lugojel	450.—	2
				681	Alexandru Andreiu, Lugoj	125.—	1

Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acții	Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acții
683	P. Lădariu, Remetea-Pogănia	225.—	1	916	Tiberiu Bud, Arduzel	450.—	2
684	E. Ghinescu, Nevoincea-Lighiș	225.—	1	917	Mărioara Bud, Arduzel	450.—	2
699	Silviu A. Verca, Săcal	450.—	1	920	George Hossu, Mânău	450.—	2
703	Constantin Th. Mica, Feldioara	225.—	1	925	Nicefor Ossian, Oarța de jos	240.—	2
706	Iosif Morariu	225.—	1	926	Ioan Buta, Asuajul de jos	450.—	2
707	Eugenia Morariu	225.—	1	928	Vasile Ștefuș, Sălsăg	2250.—	10
709	Ioan Morariu	225.—	1	930	Gavril Drăgan, Odești	225.—	1
710	Maria Morariu	225.—	1	934	Ioan Lariu, Leleiu	225.—	1
718	Toma Mihaiu, Tâlmăciu	450.—	2	935	George Simon, Arghihat	450.—	2
720	Ioan Popa, Vidacuțul român	450.—	2	937	Maria Irina Teisz, Ticău	225.—	1
734	Melinda Bene, Tur	225.—	1	939	Ioan Ghițiu, Guruslău	225.—	1
735	Gavril Coroiu	375.—	2	940	Ioan Rognean, Nașfalău	450.—	2
746	M. I. Weihrauch, Nimigea-Ung.	225.—	1	941	Margareta Bulyovszky, Nașfalău	225.—	1
747	C. P. Borza, Nîmingea-Ung.	225.—	1	942	Elena Șikli, Nașfalău	225.—	1
750	Demetriu Russu, Mocod	225.—	1	943	Margareta Kovács, Nașfalău	225.—	1
751	Gavril Avram, Taure	450.—	2	944	Zoltan Szabó, Nașfalău	225.—	1
759	Simion Cămpian, Bonțian	1150.—	10	946	Ioan Heletea, Căuaș	450.—	2
761	Gheorghe Ciungan, Vața de jos	225.—	1	954	Iosif Varhaniovschi, Ieriu-Chișfalău	225.—	1
763	Alexandru Sirca	225.—	1	956	Petru Varhaniovschi, Sudurău	225.—	1
772	Basiliu Poruțiu, Cluj	2250.—	10	957	Iosif Forro, Corund	450.—	2
775	Victor Barna, Bicăz	225.—	1	958	Andrieu Ignea, Chișed	2250.—	10
777	Ioan Banyi	200.—	1	960	Ana Boer, Șamșod	225.—	1
778	Aloisiu Gergely	225.—	1	963	Petru Marchiș, Tășnad	225.—	1
784	Ana Gödri, Ghimeș-Făget	450.—	2	965	Ioan Elțető, Tășnad	225.—	1
786	Trude Krothmar	225.—	1	969	Petru Marian, Badon	225.—	1
787	Ioan Șendrea	225.—	1	972	Valer Vlaicu, Zălau	225.—	1
818	Maria Halalai, Borsec	225.—	1	973	Dumitru Gozar, Coșeu	225.—	1
821	Andrei Székely, Imper	200.—	1	974	Bela Makay, Zălau	225.—	1
822	Eila Marton, Iacobeni	175.—	1	975	Alexandru Szabó, Zălau	225.—	1
825	Beniamin Raduly, Madefalău	110.—	1	976	Iulia Gulyás, Zălau	225.—	1
847	Anton Szalai, Mercuna Ciuc	200.—	1	977	Elena Govrik, Zălau	225.—	1
848	Ecaterina Szalai născ. Iablonkay, Mercurea Ciuc	200.—	1	979	Victoria Luca, Zălau	225.—	1
854	Bela György, Jigodin	175.—	1	980	Elena Zombori, Zălau	225.—	1
860	Alexandru Gál, Mercurea-Ciuc	225.—	1	981	Mihaiu Foriș, Zălau	225.—	1
862	Romul Boieru	225.—	1	983	Coloman Pocoli, Zălau	225.—	1
863	Simion Telea	2250.—	10	984	Carol Biró, Zălau	225.—	1
868	Alexandru Man, Baia-Mare	400.—	2	985	Alexandru Kovács, Zălau	225.—	1
869	Vasile Ghevre, Blidar	450.—	2	988	Emil Pocola, Bocșa-Română	450.—	2
874	Alois Brumat, Acina	450.—	2	990	Ioan Mureșan, Hossunezeu	225.—	1
876	Luca Ilieș, Baia Sprie	400.—	2	991	Iuliu Gogu, Cizer	225.—	1
877	Cezar Șurani, Sudești	100.—	1	994	Ioan Dragoș, Cătălul-Unguresc	400.—	4
878	George Dipșe, Surdești	150.—	1	986	Nicolae Căpraru, Horvatul-Crasnei	225.—	1
879	Ariton Cherecheș, Baia Sprie	300.—	2	1001	Gavril Galgo, Halmoșd	225.—	1
886	Rudolf Racoși, Vetiș	150.—	1	1002	Teodor Ilea, Simleul-Silvaniei	450.—	2
888	Iustin Sohorca, Sângeorgiul-Român	450.—	2	1003	Simion Oros	450.—	2
889	Maxim Lupoai, Sângeorgiul-Român	225.—	1	1004	Victor Butan	450.—	2
892	Cornel Nemeș, Cristofiel	450.—	2	1005	Valentin Cămpian	225.—	1
893	Alexandru Pațiu, Cernuc	450.—	2	1006	Ludovic Török	225.—	1
899	Teodor Bota, Cernesti	225.—	1	1007	Iuliu Szentpétery, Simleul-Silv.	225.—	1
900	Valeriu Bărbos, Capâlnic-Mănaștur	225.—	1	1013	Ioan Cioban, Gălgău	225.—	1
901	Ioan Sovrea, Cărbunariu	50.—	1	1016	Ștefan Iluzoni, Nemigea-Românească	900.—	4
906	Alexiu Roman, Măgureni	225.—	1	1018	Florian Meteș, Poptelec	450.—	2
908	Ioan Bârlea, Rușor	225.—	1	1020	Vasile Dobocan, Trainiș	450.—	2
912	Dumitru Mărgineanu, Zălau	900.—	4	1021	Augustin Maxim, Tihău	225.—	1
913	Ioan Codrean, Zălau	300.—	4	1029	Maria Ionescu, Crasna	50.—	1
914	Alexandru Pop, Zălau	900.—	4	1033	Ladislau Merza, Crasna	225.—	1

Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acții	No Titlul provizor	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acții
1036	Nicolae Maxim, Răstolțul deșert	225.—	1	1170	Maria Oltean, Cluj	800.—	4
1037	Victor Pop, Ceheiu	225.—	1	1173	Nicolae Pop, Huedin	250.—	2
1038	Ioan Pâțcaș, Giumelcis	225.—	1	1176	Vasile Teuca, Tinca	375.—	10
1041	Cristina Lango, Vădurele	225.—	1	1177	Gavril Dudulescu, Tinca	250.—	5
1042	Alimpiu Precup, Unimăt	400.—	4	1178	Petru Petraș, Șititelic	100.—	5
1049	Constantin Pinteș, Șumal	450.—	2	1179	Vasile Olariu, Șititelic	25.—	1
1050	Vasile Tomșa, Ip	450.—	2	1180	Dimitriu Porumb, Toboliu	25.—	1
1056	George Bodea, Galpara	450.—	2	1181	George Moldovan, Tinca	100.—	2
1063	Traian Lupea, Cugir	900.—	4	1182	Ioan Chiș, Căuașd	100.—	1
1068	Ioan Sturza, Deuș	75.—	1	1183	Dimitrie Deac, Cociuba	50.—	1
1071	Alexandru Kabai, Tetiș	225.—	1	1184	Iuliu Leu, Gurbediu	50.—	1
1075	Ioan Pașcalău, Vișag	450.—	2	1185	Ioan Costa, Tăut	100.—	2
1076	Vasile Dobra, Vălcăul-Un- guresc	645.—	3	1186	Rozalia Hajdău, Cociuba	400.—	4
1077	Ioan Tocaciu, Tăuți	225.—	1	1187	Gheorghe Huț, Mocirla	50.—	1
1078	Maria Păiuș, Lona-Săsească	225.—	1	1188	Florian Cărbunar, Husasău	200.—	4
1079	Ioan Biji, Someșfalău	450.—	2	1189	Zaharie Boțeu, Șiad	25.—	1
1080	Dionid Bedeleanu, Sighișoara	1025.—	5	1190	Ilie Spân, Girișul-negru	50.—	1
1081	Șerban Șerban, Sighișoara	2450.—	10	1191	Traian Moga, Petid	100.—	1
1082	Elena Patay, Sighișoara	225.—	1	1192	Elena Moga, Petid	100.—	1
1090	Nicolae Moldovan, Dicio- Sănmărtin	350.—	2	1193	Nicolae Drincu, Husasău	50.—	1
1094	Traian Suteu, Voila	1650.—	10	1194	Oprean Lazar, Hășmaș	50.—	1
1096	Nicolae Bogdan, Ilia	900.—	4	1195	Petru Perva, Săc	50.—	1
1100	Vasile Gostea, Gilău	1350.—	6	1196	Vasile Groza, Batăr	50.—	1
1101	Cornelia Dr. Șerban, Gilău	1125.—	5	1197	Vasile Teuca, Tinca	50.—	1
1102	Gavril Bogdan, Gilău	1125.—	5	1198	Ioan Moga, S.-Nicolae Beiuș	150.—	1
1103	Aurel Goșa, Ormeniș	450.—	2	1199	Ioan Boțoc, Ucuriș	50.—	1
1104	Dr. Victor Pop, Gilău	225.—	1	1200	Silvia Pop, Cheșa	50.—	1
1105	Dr. Ștefan Șerban, Gilău	225.—	1	1201	Iosif Popa, Archiș	150.—	1
1108	Patrichie Rămneanțiu, Timi- șoara	825.—	5	1202	Alexandru Bota, Beliu	50.—	1
1125	Constantin Grama, Frumoasa	225.—	1	1203	Zenoviu Maghiar, Tagadău	50.—	1
1126	Elena Miklós, Frumoase	225.—	1	1204	Ioan Sevițiu, Beliu	100.—	2
1128	Maxim Domide, Radna-Veche	900.—	4	1205	Ioan Dan, Spurcani	250.—	2
1129	Ioan Pop, Aghireș	250.—	2	1206	Iosif Scrofan, Băița	900.—	4
1132	Laurean Petruțescu, Orăștie	450.—	2	1207	Adalbert Cadar, Valealui Mihaiu	225.—	1
1135	Nicolae Ignat, Oradea-Mare	1125.—	5	1208	Dum. Adalb. Cadar, "	225.—	1
1136	Gheorghe Uccuic, Sibiu	225.—	1	1209	Maria Papp, "	225.—	1
1137	Lazar Pop Bologa	825.—	5	1210	Coriolan Borota, "	225.—	1
1139	Emil Filepp, Jibău	450.—	2	1211	Francisc Walner, "	225.—	1
1140	Iosif Iakab, Jibău	225.—	1	1212	Francisc Taar, "	225.—	1
1141	Ana Sima, Jibău	225.—	1	1213	Samuil Blum, "	225.—	1
1142	Maria György, Jibău	225.—	1	1214	Adolf Roth, "	225.—	1
1147	Nicolae Bojan, Feleac	125.—	1	1215	Emilia Szöcs, "	225.—	1
1149	Ieronim Candale, Cluj	225.—	1	1216	Gizella Pálffy, "	225.—	1
1150	Ioan Văleanu, Cluj	4000.—	20	1217	Vilma Mayercsák, "	225.—	1
1151	Iosif Teleky, Feneșul-Unguresc	75.—	1	1518	Ida Kassay, "	225.—	1
1152	Carol Keresztes, Feneșul- Unguresc	225.—	1	1219	Aleka Betuker, "	225.—	1
1156	Gheorghe N. Găscă, Soroca	225.—	1	1220	Adrian Puticiu, Chishaz	450.—	2
1157	Iosif Costea, Bistrița	1650.—	10	1221	Petru Tămaș, Abramul Inferior	225.—	1
1159	Ioan Dirllea, Micălaca	225.—	1	1222	Gheorghe Tinică, Satul-Barbă	225.—	1
1160	Avram Nini, Micălaca	225.—	1	1223	Ioan Szilágyi, Chiraleu	225.—	1
1161	Valeria Tămaș, Poeni	250.—	2	1224	Pantelie Bugariu, Suiug	450.—	2
1162	Onisiu Sasu, Ilva-Mare	350.—	2	1225	Ioan Miculiciu, Margie	225.—	1
1164	Leonte Leon, Ilva-Mare	175.—	1	1226	Dimitrie Cosma, Marghita	450.—	2
1165	Emilia Leonte, Ilva-Mare	175.—	1	1227	Ludovic Kajdy, Osorhei	225.—	1
1166	Gavril Bochiș, Cluj	875.—	5	1228	Iosif Boros, Fughiu	225.—	1
				1229	Németiné Fekete Gizella, Oșorhei	225.—	1
				1230	Ioan Roșu, Beiuș	200.—	1
				1232	Petru Coroiu, Oradea-Mare	1125.—	5
				1233	Zaharie Moga, Toboliu	225.—	1

Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acți	Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acți
1234	Alexandru Iancu, Târian	675.—	3	37	Zanfir Handoca, Sibiiu	350.—	2
1235	Lițiu Ioan, Roit	1125.—	5	51	Zaharie Blaga, Pata	250.—	10
1236	Alexandru Fogaș, Gurbești	450.—	2	160	Olimpia David, Zlatna	125.—	1
1237	Ioan Popoviciu, Copacel	900.—	4	162	Augustin Nașcu Zlatna	125.—	1
1238	Traian Tâmaș, Drăgești	450.—	2	163	Cornel Haja, Sânt-Imbru	125.—	1
1239	Vasile Voiculescu, Tg.-Jiu	450.—	2	164	Clementina Domșa, Zlatna	125.—	1
1240	Preda Pană, „	450.—	2	165	Margareta Barna, Zlatna	125.—	1
1241	Victor Georgean, „	450.—	2	356	Ana Ban m. Suteu, Monor	300.—	3
1242	Victor C. Crădineanu Tg.-Jiu	450.—	2	387	Ilarie Beian, Baia-Mare	750.—	10
1243	Ioan I. Căprescu, „	900.—	4	629	George Gabor, Voila	200.—	1
1244	Ioan I. Moldovan, „	350.—	2	691	Vasile Stamorean, Lugoj	100.—	4
1246	Gheorghe Corujan, Aschileul-M.	225.—	1	723	Mihaiu Gyerkes Odorhei	50.—	1
1249	Aurel Ionuțiu, Zlatna	1125.—	5	724	Ioan Szabó, Odorheiu	50.—	1
1251	Gheorghe Neamțu, Caransebeș	1125.—	5	725	Aron Gáal, Odorheiu	50.—	1
1254	Ioan Micu, Abrud	2220.—	15	731	Carol Hrdnagy, Cristur	110.—	1
1255	Traian Nicola, Cisanădie	650.—	10	880	Aurel Cotoșiu, Capnic	225.—	1
1258	Petru Olariu, Orlat	150.—	1	982	Andrei Gulyás, Zălau	225.—	6

Oficiale.

Asociația Învățătorilor din Ardeal, Banat etc.

No. 25—1923.

Presidiul Asociației

către

Presidile tuturor secțiilor și subsecțiilor județene și către toți colegii învățători.

Prin munca nepregetată și interesul oamenilor de bine „Asociația” noastră îndată ce a luat ființă, și-a început cu zor activitatea, pentruca să înghetebeze cu o zi mai înainte instituțiile, ce servesc de bază la propășirea ei. Prin ajutorul eficace ce l’au dat membrii, rând pe rând am văzut ieșind la iveală instituțiile mult dorite. Aceste instituții la rândul lor, după natura și scopul ce’l urmăresc, au făcut și până acuma un mare bine învățătorimei noastre. Și cu cât interesul membrilor „Asociației” de a sprijini și susține instituțiile întemeiate va fi mai mare, cu atât și foloasele de cari ne putem bucura pe urma lor vor fi mai mari.

După înființarea „Fondului Gh. Lazăr” și câștigarea recunoașterii dreptului învățătorilor asupra „Casei Învățătorilor”, am luat în posesiunea „Asociației” „Căminul Fetelor de Învățători”. Apoi a luat ființă „Banca Învățătorilor”. Și iată-ne în sfârșit ajunși în situația, ca din activitatea tenace ce au dezvoltat-o instituțiile existente, să răsară o nouă instituție învățătorescă.

„Librăria și papetăria Băncii Învățătorilor” e o nouă manifestarea năzuințelor de organizare și a solidarității ce trebuie să caracterizeze pe învățătorimea de dincoace de Carpați într’o falangă puternică de muncitori cinstiți și harnici. Așa se și cuvine să fie, în interesul ridicării

prestigiului învățătorului român și a propășirii școlii românești.

Precum celelalte instituții ale noastre, așa și această nouă instituție va putea exista și prospera bazându-se pe concursul ce trebuie să-l dea întreaga învățătorime.

De acea, când aducem la cunoștință deschideră acestei librării rugăm pe toți domnii președinți ai secțiilor și subsecțiilor județene, precum și pe toți frații colegi, ca pe lângă propaganda ce vor face în interesul acestei librării, toate rechizitele, cărțile și tipărițiile să și le procure prin Librăria noastră.

Librăria are legături cu tipografiile, cari pot confecționa caiete, registre, tipăriții și altele cu prețurile cele mai avantajoase și mai ieftine.

În adunările de primăvară ale secțiilor, fiecare președinte, este rugat să se consulte cu colegii din județ, alcătuind un tablou despre cărțile didactice cari se întrebuițează în județul respectiv, cu indicarea autorului și numărului aproximativ de exemplare a manualelor ce se întrebuițează în cursului anului școlar care urmează. Aceste tablouri vor fi înaintate pe adresa: *Librăria și papetăria Băncii Învățătorilor Cluj*, Piața Ștefan cel Mare 7., pentru ca să se poată face de cu bună vreme aprovizionarea centralei, în vederea salisfacerei tuturor comandelor.

Librăria va oferi pentru comande rabatul obicinuit, ca oricare altă librărie.

Nădăjduim că toți colegii vor răspunde cu drag apelului nostru, ajutând prosperarea unei noi instituții, care vine să ajute realizarea scopurilor Asociației noastre.

Cluj, le 8 iunie 1923.

V. președinte:

Andrei Pora.

Secretar general:

Gavril Almdășian.

Anunț.

În curând va apare **prima** broșură din cursul de „Lucrul manual“ al Dlui Traian Florian, profesor la școala normală de învățători din Cluj. Broșura tratează toate îndoiturile de hârtie, cuprinde 45 modele și 20 deseme și o introducere despre importanța și scopul lucrului manual în școală.

Lucrarea este unică în acest gen în limba românească și de o foarte mare valoare pentru întregul corp didactic. Domnul Profesor universitar Vladimir Ghidionescu, apreciind importanța acestei opere, a binevoit a-i scrie o prefață.

Sunt în lucrare și succesiv vor apare următoarele broșuri:

1) Tăierea și lipirea hârtiei.

2) Inpletituri și țesături în hârtie.

3) Lucrări în semi-carton, construirea corpurilor geometrice și cristalelor.

4) Diferite obiecte și aparate de intuiție — hărți în relief, etc.

Se proiectează următoarele lucrări: 1) modelaj. 2) Lucrări în lemn (sculptură, pirogravură etc.)

Se vor publica și pune la îndemâna corpului didactic, toate lucrările care tratează despre industria casnică și artistică.

Prima broșură se va găsi la Revizoriile școlare județene și la „Librăria și Papetăria Banca Învățătorilor“ — Cluj de unde se poate comanda. Prețul primei broșuri este 20 lei.

A apărut

broșura 1-a din cursul de Cluj / Central University Library Cluj

Lucru Manual

al dlui T. Florian, cu su subtitlul: Îndoituri din hârtie.

De vânzare la Librăria și Papetăria „Banca Învățătorilor“ Cluj.

Prețul: 15 Lei.

Vor urmă să apară:

Broș. 2-a: Tăierea și lipirea hârtiei.

„ 3-a: Inpletituri și țesături din hârtie.

„ 4-a: Lucrări în semicarton și carton gros.

„ 5-a: Diferite obiecte și aparate de intuiție din hârtie etc.

În pregătire mai sunt și broșuri, cu lucrări de modelaj, precum și lucrări din lemn, pae, papură, rofic, nuele etc.

ABONAMENTUL ANUAL 100 Lei
UN NUMĂR 5 Lei

APARE LA 1 ȘI 15 A FIECĂREI LUNI, CU EXCEPȚIA
LUNILOR DE VACANȚĂ, SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

REDACTOR:
MIHAIL DRAGOȘ

ADMINISTRATOR:
EM. EREMIE

Comitetul de redacție :

Andrieu Pora
Traian Șuteu
Iacob Boeriu

Anton Domide
Gavril Almășianu
Gavril Bochiș

Pentru Dnii autori :

Incepând cu acest număr, poșta redacției se desființează. Articolele bune vor vedea toate lumina tiparului. Dnii autori sunt rugați în interesul lor de a-și scrie articolele pe o singură pagină și citeț. Manuscrisele scrise cu creionul nu se vor lua în seamă. „Invățătorul“ fiind o revistă didactică și un organ de apărare al intereselor învățătorimei, nu va publica deocamdată literatură pură, poezii, nuvele romane, etc. În schimb se vor primi cu plăcere orice bucăți de folklor: poezii populare, povești, ghicitori, zicale, proverbe, etc. În acest caz, cei cari le trimit vor indica pe lângă numele lor, localitatea de unde au cules bucățile trimise precum și numele celor dela cari le-au auzit, anul și luna.

Tot ce privește redacția: cărți, reviste, ziare, articole, se vor adresa Dlui Mihail Dragoș pe adresa redacției.

Domnii autori de cărți didactice sau literare, cari voesc să-și vadă lucrările recenzate în revistă, își vor trimite lucrările în dublu exemplar: unul pe adresa Dlui Mihail Dragoș, altul pe adresa Administrației.

Manuscrisele nepublicate se vor distruge.